

→ Login

HOMETIJDSCHRIFT ARCHIEFABONNEES BOEKENMUSEA TENTOONSTELLINGEN WEBWINKEL OVER OKV CONTACT

BLINDE SCHILDER WAS GROOTSTE NAAST REMBRANDT

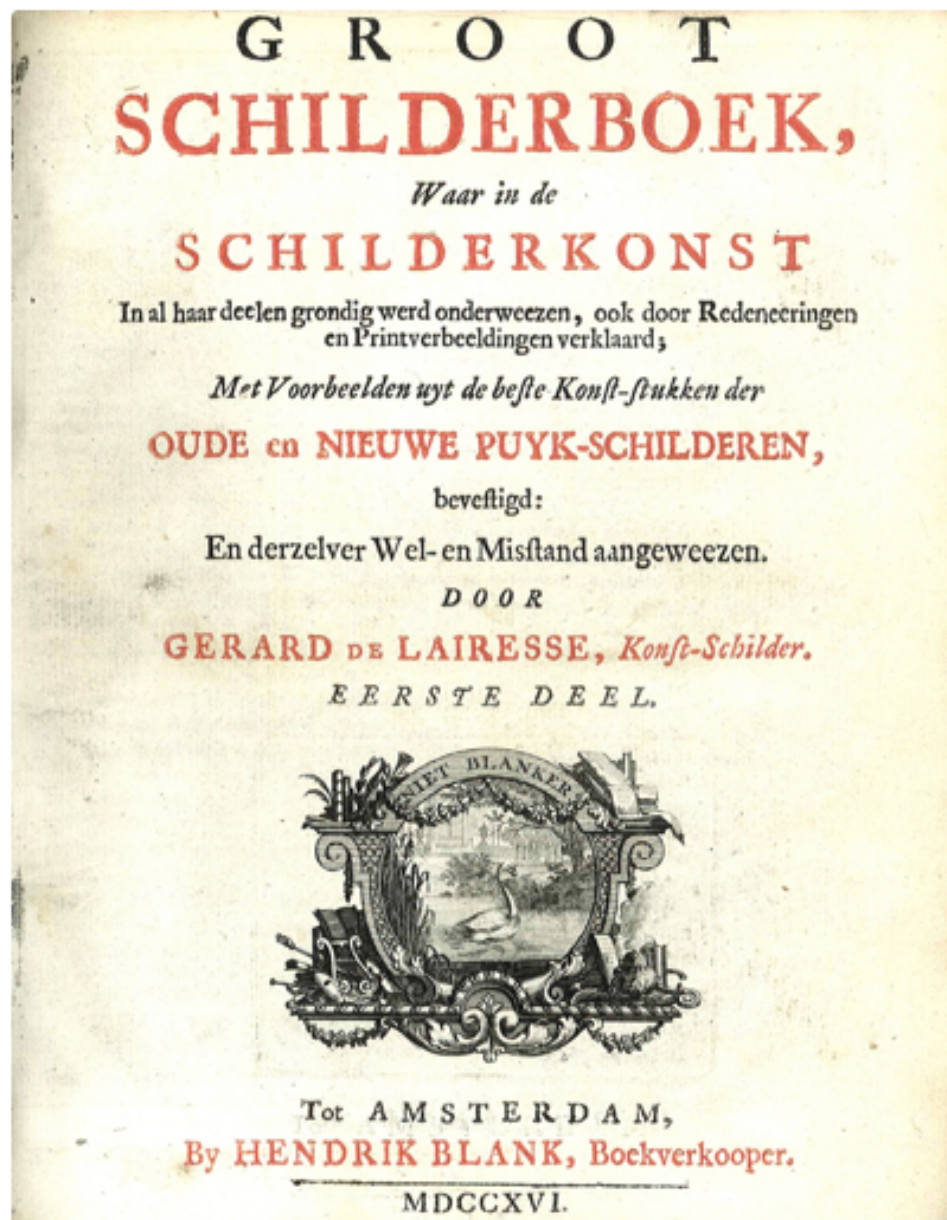
Van 10 september 2016 tot en met 22 januari 2017 is de expositie *Eindelijk! De Lairese* te bezichtigen in Rijksmuseum Twenthe te Enschede. Het museum is de fusie van het stedelijke museum en de dependance van het Rijksmuseum dat vanaf 1 januari 2017 onder één bestuur verder gaat. Met *Beauty Rules* wil het museum De Lairese herwaarderen. Zijn zoektocht naar de ultieme schoonheid en zijn tragische blindheid vormen het boeiende verhaal.

Eind 17de eeuw is de uit Luik afkomstige Gerard de Lairese (1641-1711) de belangrijkste schilder in

de Nederlanden. Hij leerde bij zijn vader schilderen, maar het is in Amsterdam dat hij de grootste schilder van zijn tijd wordt. Gerard de Lairese is geheel in de ban van de door de Franse Academie Royale verspreide smaak die ook in Luik en Brussel furore maakt. De Lairese verliet Luik echter niet vrijwillig. Hij is op de vlucht voor twee furieuze zusters. De ene had hij beloofd te huwen, maar hij werd verliefd op een ander. Met zijn geliefde Marie Salme neemt hij de benen nadat de woeste zusters hem met messen te lijf gingen. Onderweg trouwen de twee geliefden. Na een liederlijk leven dat hij in Amsterdam vol overgave verder zet, veroorzaakt syfilis (de ziekte van de tijd) een steeds ergere misvorming van zijn gelaat. Rembrandt schildert zijn portret en dat is alles behalve flatterend. Al snel is De Lairese de succesvolste schilder in de Nederlanden, terwijl Rembrandt in de marginaliteit belandt.

Blind op hoogtepunt carrière

Uiteindelijk wordt hij plots blind door de venerische ziekte. Een blind schilder is zo nodig nog erger dan een dove componist, maar hij besluit zijn inzichten te verwerken tot een handboek en les te gaan geven. In het Europese uitgeefcentrum Amsterdam blijkt zijn traktaat een schot in de roos. Zijn adviezen betreft klassieke schoonheid bepalen het kunstideaal tot ver in de 19e eeuw. Als Luikenaar schrijft hij *Groot Schilderboek* in het Nederlands. Het is het handboek van elke kunstacademie tot Van Bree (directeur Antwerpse Koninklijke Academie) en anderen hun eigen visie op het academisme uitgeven.

©Lode Goukens

Met de opkomst van het romantische nationalisme past De Lairese echter niet meer in het plaatje van de Nederlanders. Gelabeld als 'te Frans' en classicistisch of zeg maar 'niet Hollandsch genoeg' vergeet iedereen buiten Luik (dat hem herontdekte) hem gemakkelijk. Tel daarbij dat hij een fel criticus van Rembrandt was en hij past niet in de competitie tussen Rubens en Rembrandt die kunstliefhebbers en statuomanen voeren in België en Nederland. Gregor Weber, hoofd Beeldende Kunst van Rijksmuseum Amsterdam en samensteller van *De late Rembrandt* beweert: "Gerard de Lairese was de grootste schilder van onze Gouden Eeuw, niet ná Rembrandt maar náást Rembrandt."

De tentoonstelling toont aan de hand van tientallen schilderijen, tekeningen en prenten De Lairesses artistieke wereldbeeld. Schoonheid is voor hem maakbaar en onderwerpen dienen verheven te zijn.

Tussen 1665 en 1690 vervaardigde De Lairese voor de Hollandse regenten honderden historiestukken, portretten, wanddecoraties, plafondstukken en toneeldecors.

Het is eigenlijk pijnlijk en onbegrijpelijk dat dit de eerste aan hem gewijde monografische tentoonstelling wordt. Eén van de meest invloedrijke en bewonderde kunstenaars van de Hollandse Gouden Eeuw krijgt eindelijk de aandacht die hij verdient. Hopelijk zullen Vlaamse en Waalse museumdirecteuren een kijkje gaan nemen. De begeleidende catalogus kwam tot stand na een nauwe samenwerking met het RKD.

Van 10 september 2016 tot en met 22 januari 2017 is de expositie *Eindelijk! De Lairese* te bezichtigen in Rijksmuseum Twenthe te Enschede

Artikelfoto: Gerard De Lairese, *Lof op de vrede* ©Rijksmuseum Twenthe

Lode Goukens

KORT NIEUWS

Middelheim bij beste 10 beeldentuinen

Vlaamse meesters in Cuba

Lieven Gevaerttoren klimt naar de...

Zeventiende-eeuwse glasramen terug in...

Herinneringen aan Karel II in Brugge

Overlever beeldenstorm te gast in...

Trademarks in Genk en Hasselt

Twee dagen kunst kijken en dansen op...